

Творча спадщина Василя Каразіна у контексті сучасних досліджень

(Майстрок О. М., аспірант, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

Українська педагогічна думка першої половини ХІХ століття представлена плеядою видатних просвітників, освітніх, культурних, громадських діячів, з-поміж яких чільне місце належить Василю Каразіну (1773–1842). Його різнобічна діяльність тісно пов'язана з освітою, наукою, видавничою справою, літературною, економічною, політичною, благодійницькою діяльністю. Основним завданням своєї творчої діяльності він уважав утвердження національної самосвідомості, служіння батьківщині, підвищення її національно-культурного, науково-освітнього, економічно-політичного рівня, прагнення до пізнання істини, духовне й моральне самовдосконалення, різнобічний розвиток особистості тощо.

Присвоєння Харківському університету імені Василя Каразіна, 200-річний ювілей університету, що відзначався у 2004 р., викликав надзвичайно широкий інтерес науковців, громадськості до постаті його засновника. Тому вважаємо доцільним виокремити один із етапів (90-ті рр. ХХ ст. – до сьогодні) у розвитку досліджень творчої діяльності В. Каразіна: актуалізація творчих ідей ученого, що свідчить про якісні зрушення у вивченні його персоналії, збільшенні кількості фундаментальних досліджень. Особливістю етапу є те, що постать В. Каразіна справедливо увійшла до плеяди видатних вітчизняних освітніх діячів.

Сучасні дослідники Н. Березюк, А. Болебрух, Ю. Грачова, О. Узбек, Л. Георгієв та ін. аналізують головні здобутки видатного діяча у різних напрямках творчої діяльності, осмислюють його епістолярну та мемуарну спадщину, дають об'єктивну, якісно нову характеристику із позицій сучасності. Разом із тим, розвиток української педагогічної науки передбачає актуальне осмислення та об'єктивне вивчення історико-педагогічних явищ, що знаходимо у працях О. Адаменко, М. Богуславського, Л. Ц. Ваховського, Н. Гупана, Н. Дічек, Н. Побірченко, О. Сухомлинської та ін. У цьому контексті дослідники вітчизняної історії педагогіки М. Євтух, Л. Корж-Усенко, Т. Кочубей, Л. Пироженко, А. Сбруєва, Н. Сейко, О. Скоробогатська аналізують окремі аспекти теоретико-педагогічних надбань В. Каразіна як популяризатора ідей просвітництва на українських землях, як члена наукових товариств, громадсько-політичного діяча та науковця.

Отже, даний етап у розвитку досліджень науково-просвітницької та управлінської діяльності В. Каразіна свідчить про якісні та кількісні зрушення. Значно зросла кількість фундаментальних досліджень, у яких ґрунтовно висвітлювалися різні аспекти його творчої спадщини. Варто зазначити, що дослідники робили спроби у своїх працях застосовувати нові теоретико-методологічні підходи та об'єктивні оцінки, повернути історико-педагогічній науці та загальній історії культурного та національного відродження ім'я ученого.